

Impressum

Autor teksta: Manuela Krakar Ahmedović, Eliza Ucović, Damjan Bistričić
Ilustratori: Korisnici Centra za pružanje usluga u zajednici Pula-Pola uz mentora Damjana Bistričića
Voditelj likovne sekcije i ilustrator: Damjan Bistričić

Godina izdanja: 2025.
Mjesto izdanja: Pula

Grafička obrada i prijelom: Luiza Gortan
Tehnička potpora: Istarska novinska agencija d.o.o
Tisak: Tiskara Nova
Naklada: 250 primjeraka

© 2025. Manuela Krakar Ahmedović, Eliza Ucović (tekst)
© 2025. Korisnici Centra za pružanje usluga u zajednici Pula-Pola uz mentora Damjana Bistričića (ilustracije)
***Sva prava pridržana.** Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati bez pismene dozvole izdavača.

Predgovor

Ova je slikovnica nastala je iz susreta, razgovora, crteža i tišine u kojoj su djeca i mladi skupili hrabrost reći: „**Dosta**.“ Dosta etiketiranja. Dosta nevidljivosti. Dosta priča **o nama**, bez **nas**.

U njezinoj su srži djeca i adolescenti koji su odlučili sami ispričati svoju priču – bojom, linijom i riječima. Podsjetili su nas da iza svake dijagnoze i svakog „problematičnog ponašanja“ stoji dijete: s imenom, osjećajima, snovima i velikim potencijalom.

Ova slikovnica njihov je glas i njihov alat. Alat za razbijanje predrasuda, za otvaranje prostora razumijevanja i za stvaranje dostojanstvenijeg pogleda na djecu i mlade s izazovima u ponašanju. Istodobno, ona je i poziv svima nama – roditeljima, odgojiteljima, nastavnicima, medijima i zajednici – da zastanemo, preispitamo vlastiti jezik i pogled, te da naučimo vidjeti dijete, a ne etiketu.

Vjerujemo da promjena započinje slušanjem. Autentični dječji glasovi, utkane slike i priče koje slijede, vode nas prema društvu koje ne isključuje, već uključuje; koje ne stigmatizira, već razumije i podržava.

Zato vas pozivamo da ove stranice otvorite ne samo umom, nego i srcem. Dopustite da vas dotaknu. I krenite s nama putem od stigme prema razumijevanju, od isključivanja prema pripadanju.

ART BRUT I DJECA S PROBLEMIMA U PONAŠANJU

Ovaj dio knjige ne donosi analize stručnjaka niti statističke podatke. Donosi nešto mnogo dragocjenije: neposredan, nefiltriran i iznimno ranjiv **unutarnji svijet** djece i mladih koji svakodnevno žive s teretom **stigme**. Riječi koje slijede njihove su riječi – zapisi iz dnevnika, **fragmenti** razgovora, usamljene misli i krhotine nade. One su srž ove priče i najuvjerljiviji dokaz da iza svake etikete stoji **čovjek**.

Zapisi o stigmatizaciji

Travanj 2025.

„Danas su opet pisali o nestaloj djeci u gradu. Čitali smo na mobitelima. Svi su znali da se misli na nas, domaše. Kao da smo neka opasna vrsta. Ne osjećam se problematično. Osjećam se usamljeno. Kad bi barem jednom napisali da smo bili na utakmici i navijali za Istru, da smo pomagali čistiti park, da imamo snove. Ali ne. Mi smo samo 'oni iz doma'. Kako da itko vidi mene, koji voli crtati i zna napamet sve stihove najdražih pjesama, ako me nikada ne pitaju tko sam?“

„Danas su opet pisali o nestaloj djeci u gradu. Čitali smo na mobitelima. Svi su znali da se misli na nas, domaše. Jedna žena, koja živi blizu nas, napisala je tako užasne stvari da mi se sve to gadi... Kako netko može biti takav?“

Svibanj 2025.

„Prvi put na radionici kod Damjana. Rekao je: 'Nema krivo, nema ispravno. Neka ruka vodi.' Nisam vjerovao. Uvijek mi govore što da radim i kako da se ponašam. Ali na tom bijelom papiru...

Fragmenti s ART BRUT radionica

počeo sam crtati lica. Ipostavilo se da su sva bila tužna. Izašlo je samo tako. Damjan nije rekao ništa, samo je kimnuo. Kao da je razumio bez riječi. Čudan je osjećaj kad te netko vidi, a ne prosuđuje.“

Rujan 2025.

„Pokazali smo prve skice za slikovnicu. Mislim da su Teti Manueli zasuzile oči, ali nije htjela pokazati. Osjećam da kroz ove slike možemo reći ono što nam riječi oduzimaju.“

Grupni razgovori o stigmatizaciji - svibanj 2025.

„Najteže mi je bilo kad sam prešla u novu školu. Čuli su odakle dolazim i odmah su mislili: da ću se tući, krasti, što ja znam. Nisu mi dali ni šansu. Samo bi utihnuli kad bih ušla u razred. Kao da sam zarazna.“

„Na Facebooku sam vidjela komentar na vijest o nama: 'Takve treba zatvoriti, ne tretirati.' Plakala sam cijelu noć. Kako netko tko me uopće ne poznaje može tako nešto napisati? Kao da sam samo etiketa.“

„MOJA LJUTNJA JE CRVENA I OŠTRA.
ALI MOJA TUGA JE PLAVA I MEKANA.
IMA IH OBJE.“

„NE ŽELIM BITI 'BIVŠI'.
ŽELIM BITI 'BUDUĆI'.“

„ART BRUT = BRUTALNO ISKRENO.
TO SAM JA.“

„DAMJAN KAŽE: 'POGREŠKE NE POSTOJE.'
PRVI PUT NE OSJEĆAM STRAH OD PAPIRA.“

“Osjećao sam se super i opušteno.”

KRIMOS

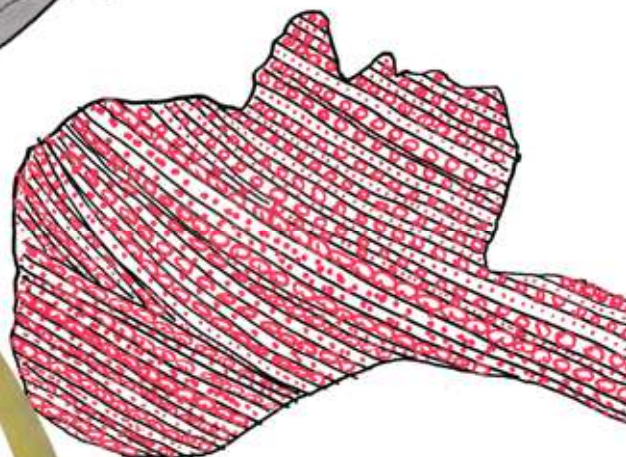
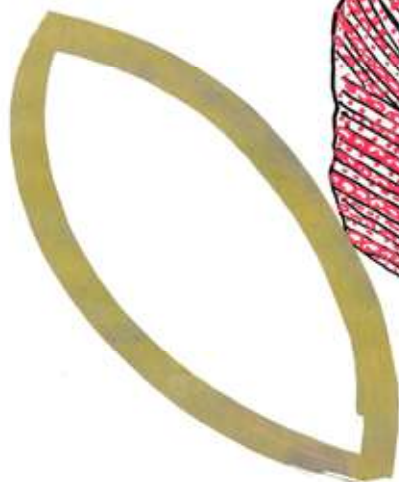

IME MI JE MATEO...ALI VI ME NE ZOUJETE TAKO
VI ME ZOUJETE : DILERI, KRIMINALCI, OLOŠI
PROPALI SLUČAJI, PROBLEMI
KAPJETE : ONAJ KLINAC S IGLOM, NOŽEM, BOKSEROM...

“Bio sam vrlo, vrlo sretan, nisam mislio na probleme.”

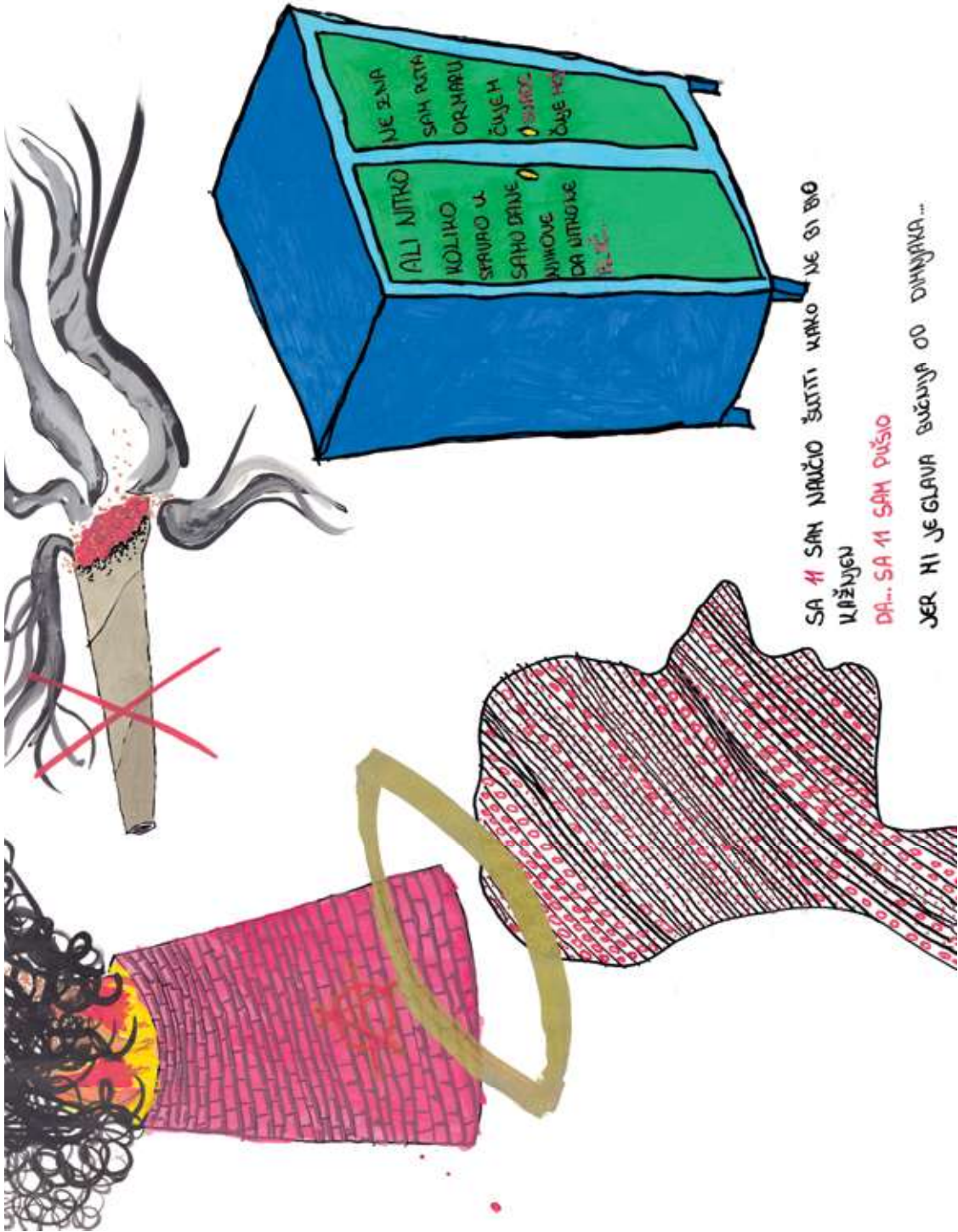

NE →

I EVO ME... OUDJE
17 GODINA
TREĆI PUT PRINEDEN
JEDAN NOŽ, JEDNA VREĆICA...
JOŠ JEDAN LOŠ IZBOR...

“Ja sam bila sretna, crtala sam sa svim guštima”

“Osjećala sam se opušteno i nekako zadovoljno,
kao da sam negdje drugdje.”

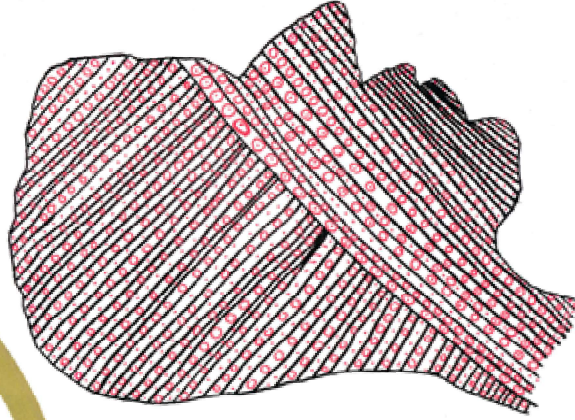
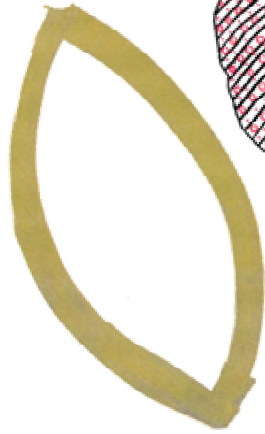
KAD SAM PRVI PUT UZEO...

NISAM TRAŽIO HIGH...

TRAŽIO SAM TIŠNINU...

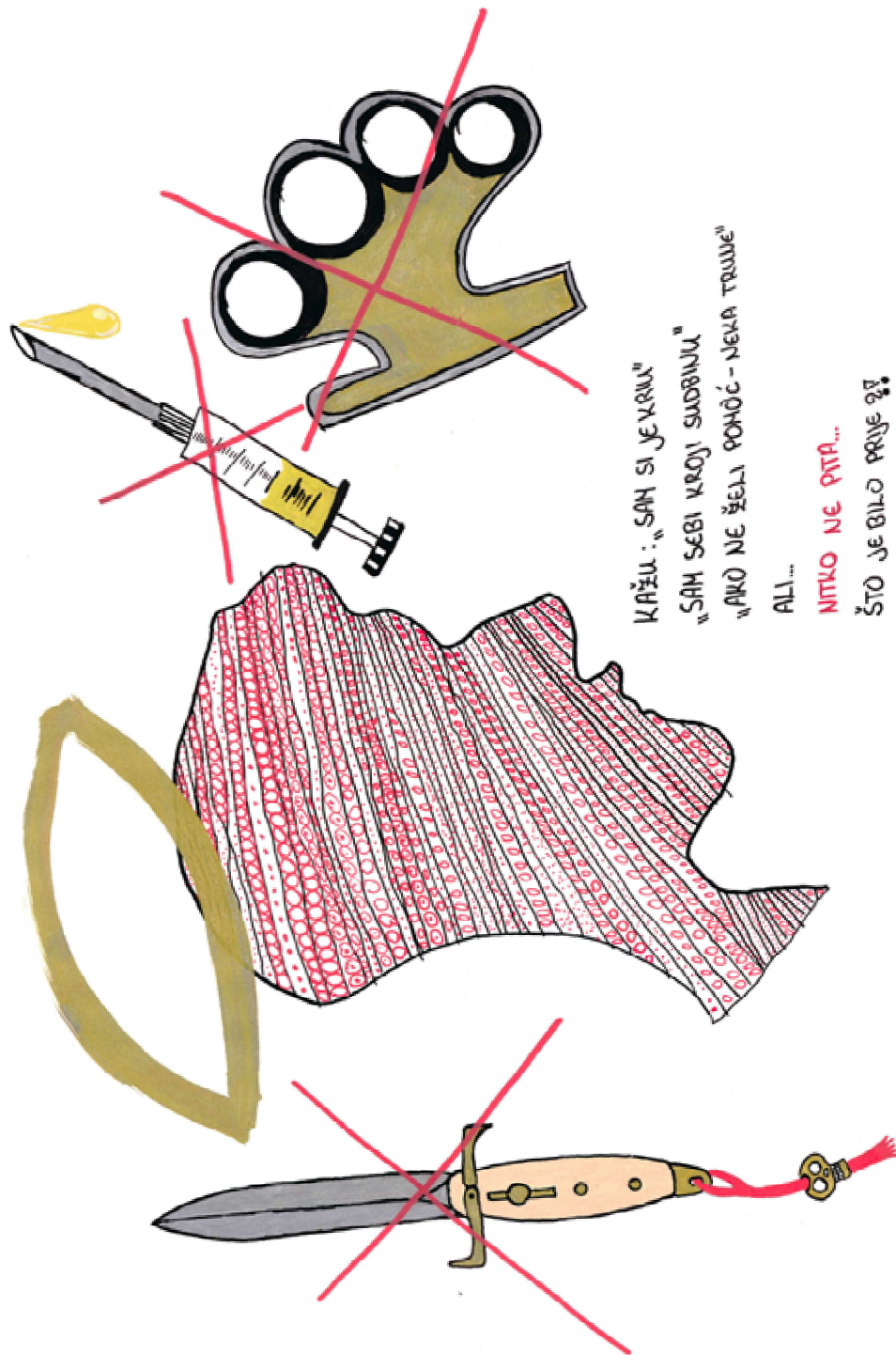
BILO ŠTO...

SAMO DA PRESTANE **BOLETI**...

“Bilo mi je super sudjelovati u izradi ove slikovnice,
to je moja glava nacrtana na slikama.

Iznenadio sam se kako izgledam. Baš je bilo zabavno.”

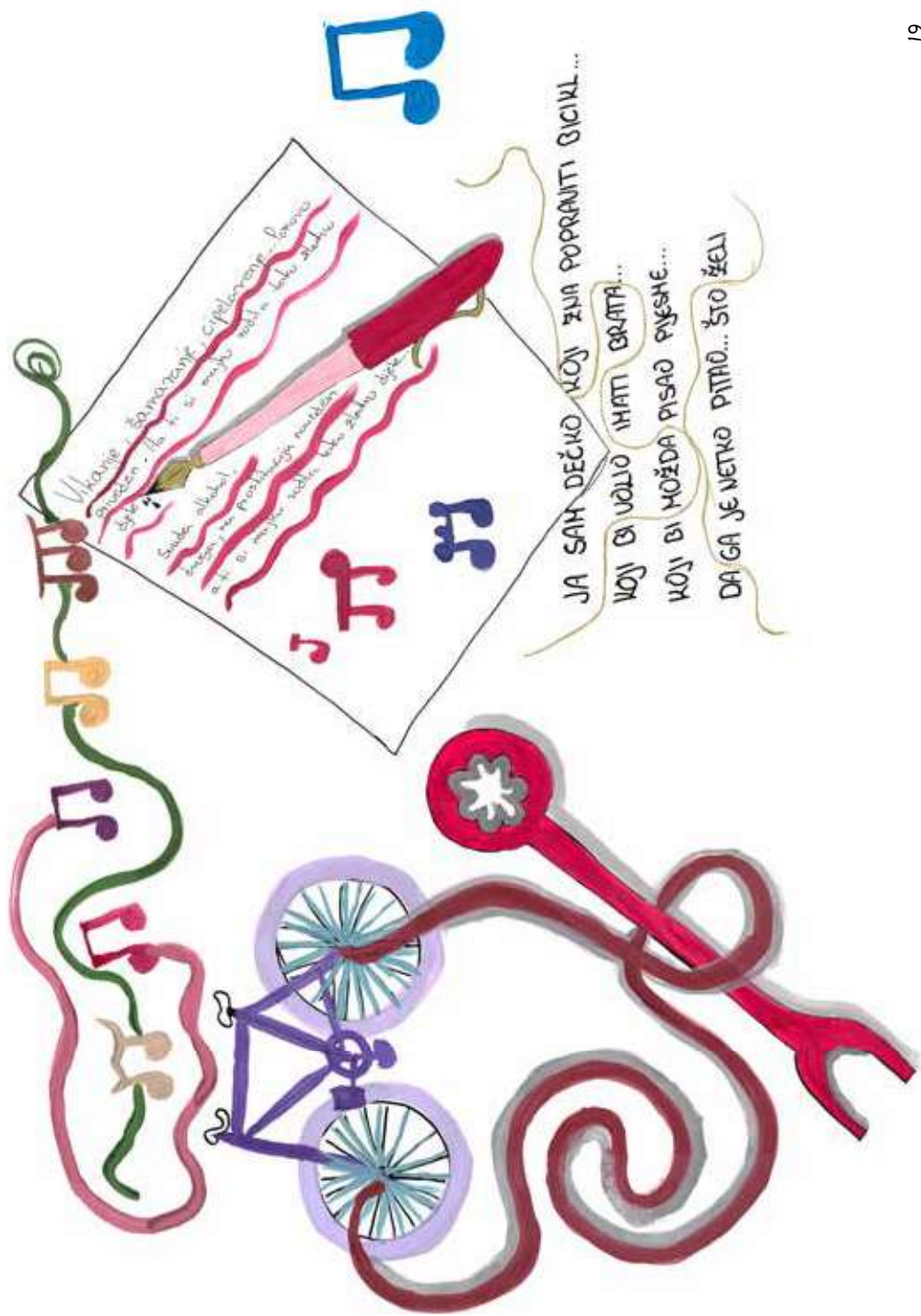
KAŽU: „SAM SI JE KRAU“
„SAM SEBI KROJI SUDBINU“
„AKO NE ŽELI POMOĆ - NEKA TRUĐE“
ALI...
NITKO NE PITA...
ŠTO JE BILLO PRUŽE??

“Osjećao sam se opuštено i vrlo zadovoljno
a istovremeno vrlo nabrijano.”

JA NISAM MOJ DOSJE...
NI SAH MOJE OVISNOSTI...
NISAM ONO ŠTO SAH UČINIO...
KAD NISAM ZNAO BOLJE...

**“Bilo je super raditi na slikovnici, na trenutak su nestali svi problemi.
Voljela bih se popraviti i biti bolja.”**

“Dok sam crtao flomasterima, bilo mi je lijepo ali opet nekako tužno
jer svi uvijek u školi misle da sam ja za sve kriv.”

NE POSTOJI DIJETE KOJE SE RADI DA BUDE
 KRIMINALAC...
 POSTOJI SAMO DIJETE KOJE MIJE VREĐU NA URJEHE
 KADA GA ZOVETE PROBLEM - ONO TO I POSTAJE
 KADA GA ZOVETE IHENOH - MOŽDA
 SE PRAVI PUT
 OSJETI STVARNIM!

otisci prstiju

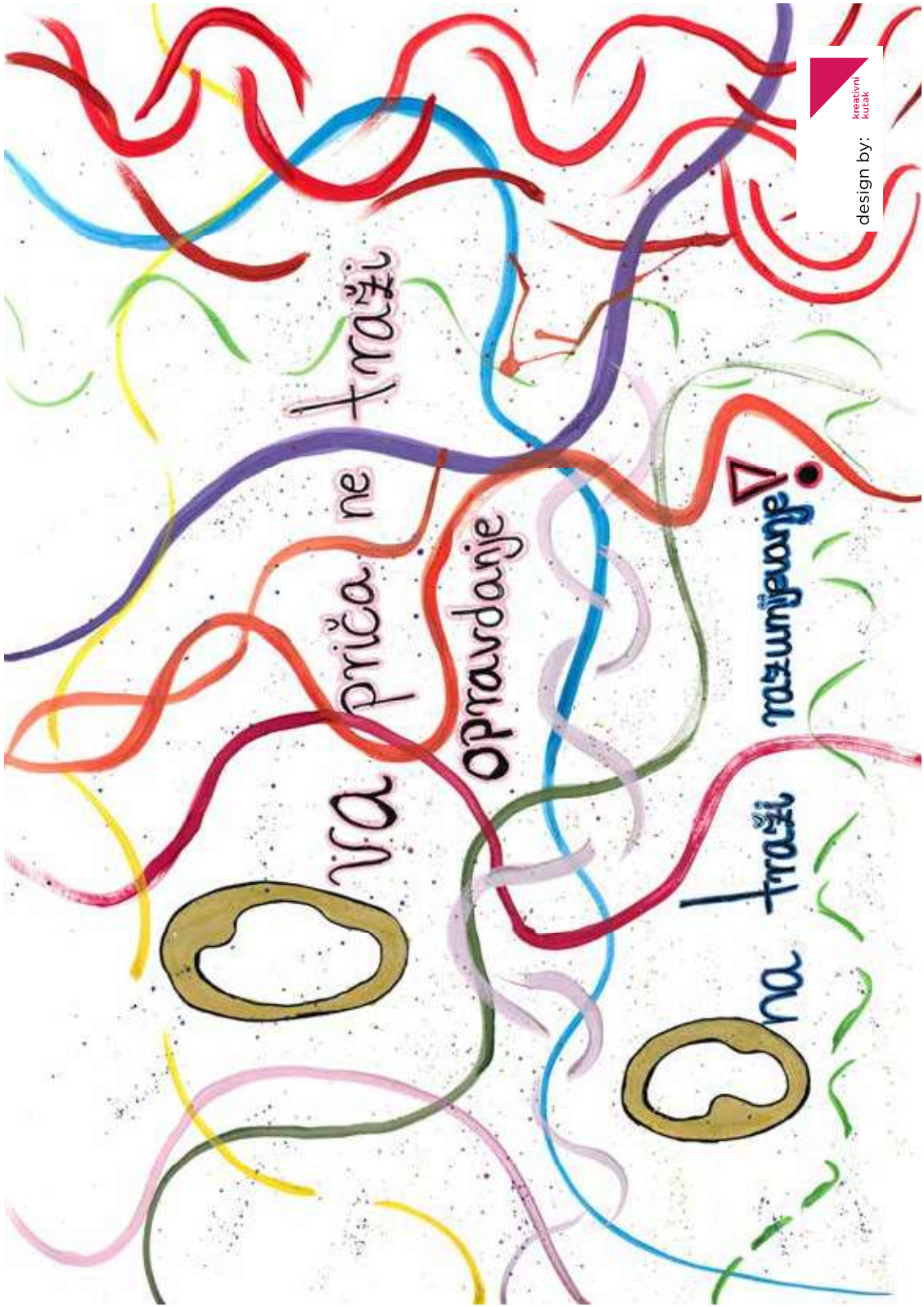
“Bilo je zabavno crtati i bojati stvari za koje nas drugi optužuju da ih radimo. Možda ponekad napravim gluposti, ja bih samo htio da me prihvate u društvu.”

Zahvale autora

Ova slikovnica ne bi bila moguća bez hrabrosti, iskrenosti i kreativnosti djece i mladih iz Centra za pružanje usluga u zajednici Pula-Pola. Vaši glasovi su srž ovoga djela i najvažnija lekcija za sve nas. Hvala vam što ste nas poučili što znači istinska otpornost. Iskazujemo duboku zahvalnost UNICEF-u, Udruzi IKS i programu UPSHIFT, koji je pružio platformu i vjerovao u ideju naših mladih, pretvarajući je u pokretačku snagu promjene. Hvala organizatorima, mentorima i volonterima koji su podržali mlade kroz cijeli proces. Zahvaljujemo kolegi Damjanu Bistričiću koji je bio velika pomoć i podrška tijekom cijelog projekta, koji je korisnike upoznao sa tehnikom ART BRUT i strpljivo vodio proces izrade ilustracija.

Zahvaljujemo kolegama iz Centra za pružanje usluga u zajednici Pula-Pola koji svakodnevno, s neiscrpnom strpljivošću i predanošću, grade mostove povjerenja. Posebno hvala obiteljima djece na podršci i suradnji.

Zahvaljujemo ravnateljici Danieli Buršić koja podržava projekt od samog početka i pruža potporu za aktivno uključivanje korisnika u aktivnosti Centra.

traži

ne traži

opravdanje

Ova

Ona

traži

!

razumjevanje!

design by:
kreativni
kutak